

Onderwijs staat lastige keuzes over lesstof te wachten

Illustratie Johan Kleinjan

Commissie-Schnabel pleit voor kernvakken, tegen toetscultuur

MARIJKE DE VRIES, REDACTIE
ONDERWIJS&OPVOEDING

Zijn advies betekent géén revolutie, benadrukt socioloog Paul Schnabel in de inleiding van het adviesrapport over de toekomst van het onderwijs. Toch duwt Platform Onderwijs2032 heel wat heilige huisjes omver, zoals het schrappen van de centrale eindexamens voor vakken die buiten de kern van het onderwijs vallen. Staatssecretaris Dekker zet dat huisje het liefst zo snel mogelijk weer overeind. Hij wil scholen wel vrijheid geven, maar er zijn grenzen.

Begin oktober schudde de commissie-Schnabel het debat over de toekomst van het onderwijs alvast op met een voorlopig advies aan staatssecretaris Dekker van onderwijs. Toen al pleitte de door hem ingestelde commissie voor meer aandacht voor persoonlijke en maatschappelijke vorming in het basis- en voortgezet onderwijs.

Ook zouden scholen thematischer moeten gaan werken. Laat de klassieke indeling in vakken als aardrijkskunde, geschiedenis en biologie los, en ga in plaats daarvan aan de slag met maatschappelijke vraagstukken op het gebied van mens&maatschappij, natuur&technologie en taal&cultuur.

Zo'n thematische aanpak sluit veel beter aan bij de leefwereld en interesses van kinderen en jongeren die nu al te vaak verveeld in de schoolbanken hangen. Leerlingen zijn best te motiveren, als zij maar weten 'waarom ze leren' en de stof aansluit bij 'het echte leven'.

In haar eindadvies, dat dit weekeinde werd gepresenteerd, gaat de commissie nog een stapje verder. Als we echt willen dat leerlingen gemotiveerder naar school gaan, als scholen en leraren meer vrijheid moeten krijgen om onderwijs te geven dat bij hun visie en hun leerlingen past, dan passen de eindexamens en de huidige toetscultuur daar niet bij.

Centrale eindexamens vragen uniformiteit en die beperkt de speelruimte voor docenten, terwijl ze beperkte zeggingskracht hebben. Niet van deze tijd, vindt de commissie.

Alleen een 'kerncurriculum' van Nederlands, Engels, wiskunde, digitale vaardigheden en burgerschap zou voor alle leerlingen gelijk moeten zijn en zou op die manier getoetst kunnen worden. Minstens zo belangrijk voor de toekomst vindt de commissie zaken die minder goed te meten zijn: verbanden leggen, presenteren, communiceren, creativiteit, problemen oplossen en kunnen omgaan met verschillen.

In een hoogtechnologise en cultureel-diverse samenleving hebben burgers andere vaardigheden nodig, stelt de commissie, die hamert op het belang van burgerschapsvorming en het stimuleren van maatschappelijke verantwoordelijkheid.

Eén heilig huisje zet de commissie-Schnabel in het eindadvies toch weer zelf overeind: parate kennis is wel degelijk van belang, stelt zij na alle kritiek op dit punt. Weliswaar kunnen leerlingen toe met minder

encyclopedische kennis dan er nu in lesmethoden zit, een goede kennisbasis is nodig voor het begrip van sociale, culturele en maatschappelijke ontwikkelingen.

De hamvraag is wat er terecht komt van de adviezen van Schnabel en zijn zeven commissieleden. Na hun uitgebreide consultatieronde waarbij werkelijk iedereen zijn zegje kon doen, lijken zij een breed gedragen visie op het onderwijs te hebben geformuleerd waarin veel ouders, scholen en leraren zich kunnen vinden. Dat op zich is al een groot verschil ten opzichte van eerdere onderwijshervormingen.

Bovendien gaat een 'ontwerpteam' van wetenschappers, leraren en schoolleiders aan de slag om zo'n nieuw onderwijsprogramma van de grond te krijgen.

Toch waarschuwt Platformvoorzitter Schnabel al dat 'als zaken concreter worden, ze ook bedreigender worden'. Het ontwerpteam krijgt de taak om te kiezen welke vakken en kennis buiten een basisprogramma voor het onderwijs zullen vallen. Het schrappen van een tweede vreemde taal is daarvoor niet genoeg.

Ook staatssecretaris Dekker stelde dit weekeinde in reactie op het advies dat de vernieuwing van het onderwijs 'een zaak is van de lange adem. Het zal meer dan één kabinetsperiode vergen om het tot een succes te maken.' Wel verwacht hij eind dit jaar al een voorstel van het ontwerpteam.

Twee leraren reageren

Jeroen Rijlaarsdam, leraar aardrijkskunde, Vossius Gymnasium in Amsterdam en projectleider Geo Future School

"De nadruk op verdieping en verbreding geeft ruimte voor vernieuwingen. Al is het advies vrij veilig, veel dingen worden al gedaan. Onze school zoekt al

verbanden, met de actualiteit maar ook tussen de maatschappelijke vakken onderling. Leerlingen die meedoen aan de Geo Future School doen levensechte opdrachten buiten de reguliere lessen. Ze werkten bijvoorbeeld aan voorstellen voor het verduurzamen van het Amsterdamse Havenbedrijf. Vanuit aardrijkskunde kijken we naar de ruimtelijke ordening in zo'n havengebied, terwijl de economiedocent meedenkt over het betrekken van diverse bedrijven bij de haven.

"Ik wil graag meer vrijheid om lessen en examens in te vullen. Waarom zou je de leraar niet meer aanspreken op zijn talent? De vakverenigingen zorgen er echt wel voor dat de kern van hun vak gewaarborgd is."

Jeanette Noordermeer, docente Frans, Carolus Borromeus College in Helmond en voorzitter van de sectie Frans Levende Talen

"Natuurlijk is Engels een belangrijke wereldtaal, maar door die taal te bestempelen tot kerncurriculum zet je Frans en Duits op een zijspoor. Ook bij ons in Helmond is een scholengroep die Frans helemaal afschaft.

Binnen Europa is het van groter belang de taal van je buurlanden te beheersen, zeker zolang delen van Europa zoals Spanje en Italië niet meegaan met de verengelsing. De handel met Frankrijk komt niet goed op gang doordat wij de taal onvoldoende beheersen. Bij veel internationale organisaties is Frans de voertaal: het Internationaal Gerechtshof, het Rode Kruis, Artsen zonder Grenzen.

Kiezen leerlingen voor een extra taal, dan gaat dat niet om een vrijblijvende kennismaking, maar om beheersing op een serieus niveau. Dat ben ik eens met de commissie-Schnabel. Bij ons worden leerlingen echt ondergedompeld, van mavo tot vwo."

Meer adviezen van Platform Onderwijs2032

Leerlingen hoeven niet elk onderdeel op hetzelfde niveau af te sluiten.

Een tweede of derde vreemde taal (zoals Duits, Frans of Spaans) is niet langer verplicht voor leerlingen in het voortgezet onderwijs. Leer een taal goed, of begin er niet aan.

Het onderwijs moet meer aandacht besteden aan kritisch denken, samenwerken, probleemoplossend vermogen, leervaardigheden en 'creëren'.

Basisscholen hoeven geen Engels te geven vanaf groep 1, wel moet het eindniveau voor Engels omhoog.

De bestaande kerndoelen waaraan scholen moeten voldoen, worden concreter uitgewerkt zodat leraren meer houvast hebben.

Scholen en leraren moeten ervoor kunnen kiezen om minder plaats- en tijdgebonden onderwijs te geven (denk aan flexibele vakanties, snipperdagen, leren op afstand).

Leraren moeten veel inspraak krijgen bij de ontwikkeling van het nieuwe onderwijscurriculum.